

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДФКіС, професор

В.Г. Савченко

«11» лютого 2015 р.

Кафедра фізичної реабілітації

ПРОГРАМА

**фахового вступного іспиту з дисципліни «Фізична реабілітація» для
вступників за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст» та на ступень
«Магістр» за спеціальністю «Фізична реабілітація»**

**Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 6**

від «29» грудня 2014 р.

Зав. кафедри, д.мед.н., професор

Т.В. Майкова

Дніпропетровськ – 2014

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступні іспити для вступників, які прагнуть навчатись за ОКР «Спеціаліст», ступенем «Магістр» за спеціальністю «Фізична реабілітація» проводяться з метою визначення їх ступеню готовності до засвоєння дисциплін, що передбачені навчальним планом вищого навчального закладу та самостійної наукової і практичної діяльності для засвоєння сучасних технологій фізичної реабілітації та при виконанні досліджень для написання кваліфікаційних робіт.

Вступні іспити проводяться у форматі тестування, що спрямовано на визначення рівня професійної компетентності вступників у сфері фізичної реабілітації, галузі «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» щодо вмісту, структури, функцій, принципів, методичних основ фізичної реабілітації хворих при найбільш поширених захворюваннях, причин та клінічних проявів хвороб, показань та протипоказань для використання засобів фізичної реабілітації на всіх етапах відновного періоду, а також клініко-фізіологічного обґрунтування застосування реабілітаційних заходів, загальних принципів функціональної діагностики, техніки безпеки при застосуванні фізіотерапевтичних процедур.

Знання цих положень стає основою подальшої поглибленої підготовки фахівців в галузі «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за ОКР «Спеціаліст», ступенем «Магістр».

Програма вступних іспитів для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» сформована на основі Галузевого стандарту підготовки бакалаврів з напрямку «Здоров'я людини». Знання її основних положень створює необхідні передумови і умови для професійного зростання і вдосконалення фахівця, визначає професійну та наукову його компетентність.

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ

Модуль 1. Вступ до фізичної реабілітації, основи медичної етики

1. Вступ до фізичної реабілітації. Поняття «реабілітація», основні її напрямки. Фізична реабілітація, її загальні принципи. Періоди та етапи фізичної реабілітації. Активні, пасивні та психологічні засоби фізичної реабілітації. Лікувальна фізична культура як основний засіб фізичної реабілітації. Історія розвитку ЛФК. Особливості методу ЛФК. Основні та додаткові засоби ЛФК. Форми, методи та методичні принципи ЛФК. Загальні показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Механізми лікувальної дії фізичних вправ. Класифікація фізичних вправ. Основні принципи підбору і дозування фізичних вправ. Режими рухової активності на стаціонарному, амбулаторно-поліклінічному та санаторно-курортному етапах відновного лікування, їх завдання та зміст залежно від періоду ЛФК. Особливості складання схем та орієнтованих комплексів гігієнічної та лікувальної гімнастики. Фізична реабілітація з урахуванням толерантності до фізичних навантажень.

Модуль 2. Масаж

2. Прийоми масажу: види, методика і техніка виконання. Прийоми масажу: види, методика і техніка виконання. Особливості застосування загального і часткового масажу, самомасажу. Техніка і методика виконання прийому погладжування. Техніка і методика виконання прийому розтирання. Техніка і методика виконання прийому розминання. Техніка і методика виконання прийому вібрації. Особливості застосування загального і часткового масажу, самомасажу.

3. Спортивний масаж. Методика і техніка виконання. Особливості масажу окремих частин тіла. Методика і техніка виконання масажу

окремих частин тіла (голова, шия, обличчя, нижні та верхні кінцівки). Методика і техніка виконання масажу окремих частин тіла (спина, поперекова зона, живіт, передня поверхня тулуба). Методика і техніка виконання різновидів спортивного масажу (тренувального, попереднього, відновлювального).

Модуль 3. Лікувальний масаж

4. *Форми та методи лікувального масажу.* Форми лікувального масажу. Методи лікувального масажу. Лікувальний масаж в поєднанні з фізичними методами лікування. Протипоказання до призначення лікувального масажу.

5. *Лікувальний масаж при травматичних ушкодженнях.* Лікувальний масаж при забиттях. Лікувальний масаж при розтягненнях зв'язок суглобів. Лікувальний масаж при травматичних ушкодженнях кінцівок. Лікувальний масаж при травматичних ушкодженнях тулуба та живота. Лікувальний масаж при опіках та відмороженнях.

6. *Лікувальний масаж при захворюваннях опорно-рухового апарату.* Лікувальний масаж при переломі хребта (без/з порушенням цілісності спинного мозку). Лікувальний масаж при сколіозі та плоскостопості.

7. *Лікувальний масаж при захворюваннях серцево-судинної системи.* Лікувальний масаж хворих у післяінфарктному стані. Лікувальний масаж при гіпертонічній хворобі. Лікувальний масаж при гіпотонічній хворобі. Лікувальний масаж при стенокардії. Лікувальний масаж при пороках серця.

8. *Лікувальний масаж при захворюваннях органів дихання.* Лікувальний масаж при бронхіальній астмі. Лікувальний масаж при пневмонії. Лікувальний масаж при емфіземі легень.

9. *Лікувальний масаж при захворюваннях органів травлення.* Лікувальний масаж при хронічному гастриті. Лікувальний масаж при виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки. Лікувальний масаж

при хронічних колітах та дискінезії харчового каналу. Лікувальний масаж при порушенні моторної функції товстої кишки.

10. Лікувальний масаж при порушеннях обміну речовин.

Лікувальний масаж при подагрі. Лікувальний масаж при ожирінні. Лікувальний масаж хворих на цукровий діабет.

11. Лікувальний масаж при захворюваннях сечостатевої системи.

Лікувальний масаж при захворюваннях нирок. Лікувальний масаж при захворюваннях сечового міхура. Лікувальний масаж при захворюваннях сечоводів.

12. Лікувальний масаж при захворюваннях нервової системи.

Лікувальний масаж при інсульті. Лікувальний масаж при паралічах.

Модуль 4. Фізична реабілітація в спорті

13. Поняття про фізичну реабілітацію спортсменів. Поняття про реабілітацію в спорті. Завдання, принципи та засоби реабілітації. Основні напрями реабілітації в спорті. Особливості реабілітації спортсменів. Розповсюдженість, ступінь серйозності та профілактика спортивних травм. Реабілітація спортсменів при пошкодженнях та захворюваннях опорно-рухливого апарату. Основні засоби відновлення в системі спортивного тренування. Використання фармакологічних засобів відновлення в системі спортивного тренування.

14. Травми в різних видах спорту. Причини травмування в спортивній гімнастиці, їх профілактика та фізична реабілітація. Спортивні травми в легкій атлетиці їх профілактика та фізична реабілітація. Травми в баскетболі, футболі та хокеї їх профілактика та фізична реабілітація. Причини травм в важкій атлетиці, профілактика травм та фізична реабілітація травмованих. Причини травм в боксі, профілактика травм та фізична реабілітація боксерів. Основні травми при заняттях боротьбою, профілактика травм та фізична реабілітація. Причини травм та фізична реабілітація в фігурному катанні,

ковзанярському та лижному спорті: профілактика травм та фізична реабілітація.

15. Фізична реабілітація спортсменів при захворюваннях серцево-судинної та бронхо-легеневої системи. Основні клінічні прояви і методи комплексного лікування аритмій у спортсменів. Гіпертонічні стани у спортсменів, причини виникнення та профілактика. Фізична реабілітація спортсменів з захворюваннями серцево-судинної системи. Етіологія, патогенез та особливості перебігу захворювань органів дихання. Фізична реабілітація спортсменів при хворобах бронхолегеневої системи.

16. Принципи реабілітації спортсменів при захворюваннях шлунково-кишкового тракту та сечовивідної системи. Етіологія та патогенез захворювань шлунково-кишкового тракту у спортсменів, профілактика та фізична реабілітація спортсменів. Фізіологічні зміни в нирках під впливом фізичного навантаження. Фізична реабілітація спортсменів з захворюваннями нирок.

17. Основні принципи реабілітації спортсменів при захворюваннях центральної та периферійної нервової системи. Загальна характеристика захворювань нервової системи у спортсменів. Неврози у спортсменів: причини та профілактика. Захворювання периферійної нервової системи: причини, профілактика та фізична реабілітація спортсменів. Предпатологічні стани при нераціональних заняттях спортом.

Модуль 5. Фізична реабілітація в клініці

18. Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи. Механізми реабілітаційної дії фізичних вправ та завдання ЛФК при захворюваннях серцево-судинної системи. Засоби фізичної реабілітації при захворюваннях серцево-судинної системи, показання і протипоказання до ЛФК. Фізична реабілітація при атеросклерозі, гіпертонічній хворобі, ішемічній хворобі серця. Клініко фізіологічне обґрунтування реабілітаційної дії фізичних вправ при ішемічній хворобі серця. Визначення толерантності

до фізичного навантаження та функціонального класу ішемічної хвороби серця. Рухові режими хворих на стенокардію на різних етапах реабілітації. Фізична реабілітація хворих на інфаркт міокарду на різних етапах відновлення. Фізична реабілітація при запальних хворобах серця. Фізична реабілітація при нейроциркуляторній дистонії. Фізична реабілітація хворих з варикозним розширенням вен. Фізична реабілітація при хронічній ішемії кінцівки. Фізична реабілітація хворих на облітеруючий ендартеріїт.

19. Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи.

Характеристика обструктивних і необструктивних захворювань бронхолегеневої системи. Завдання і принципи фізичної реабілітації хворих на пульмонологічну патологію. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях дихальної системи, показання та протипоказання до призначення ЛФК. Характеристика дихальних вправ, які використовуються при патології органів дихання. Диференційований вибір дихальних та гімнастичних вправ залежно від механізму обструкції, порушень ритму і стереотипу дихання.

Рухові режими під час ЛФК при захворюваннях органів дихання. Фізична реабілітація при бронхіті та бронхоектатичній хворобі. Особливості фізичної реабілітації при бронхіальній астмі. Фізична реабілітація при негоспітальній пневмонії, пневмосклерозі, емфіземі легенів. Фізична реабілітація при плевриті. Особливості фізичної реабілітації при абсцесах легенів.

20. Фізична реабілітація захворювань органів травлення сечовидільної, ендокринної систем. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях органів травлення, показання та протипоказання до призначення ЛФК. Завдання та особливості фізичної реабілітації при гастроезофагеальній хворобі, хронічному гастриті, виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки, захворюваннях жовчовивідних шляхів та кишок.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при хронічній хворобі нирок та сечокам'яній хворобі, показання та протипоказання до ЛФК, особливості методик ЛФК.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при цукровому діабеті, показання та протипоказання до ЛФК, особливості методик ЛФК.

21. Фізична реабілітація в абдомінальній та кардіохірургії. Особливості фізичної реабілітації хворих на захворювання нервової системи.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини. Основні завдання, показання та протипоказання, форми та особливості методик ЛФК у передопераційний і післяопераційний періоди. Фізична реабілітація після апендектомії, грижосічення, холецистектомії, рухові режими на різних етапах реабілітації.

Основні завдання, показання та протипоказання, форми та особливості методик ЛФК у передопераційний і післяопераційний періоди в кардіохірургії. Фізична реабілітація після реваскуляризації коронарних судин. Фізична реабілітація після операцій на клапанному апараті серця.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при порушеннях мозкового кровообігу. Основні завдання, показання та протипоказання, форми та особливості методик фізичної реабілітації при захворюваннях нервової системи, обумовлених порушеннями мозкового кровообігу.

Модуль 6. Основи дієтотерапії

22. Основні принципи організації і проведення лікувального харчування. Парадигма наукових основ харчування і аліментарної профілактики захворювань. Лікувальні властивості харчових продуктів. Лікувальне харчування як метод комплексної терапії і вторинної

профілактики захворювань. Тактика дієтотерапії при різних захворюваннях. Організація дієтичного харчування в лікувально-профілактичних закладах.

Модуль 7. Основи фізіотерапії

23. Принципи застосування фізіотерапевтичних методів в системі фізичної реабілітації хворих при найбільш поширених захворюваннях внутрішніх органів, опорно-рухового апарату, центральної і периферичної нервової системи

Основні задачі та принципи фізіотерапії. Застосування електричного струму та електромагнітних полів у комплексі реабілітаційних заходів. Лікувальне застосування електромагнітних коливань оптичного діапазону. Лікувальне застосування природних факторів. Сумісність та послідовність застосування фізіотерапевтичних процедур.

Модуль 8. Основи фітотерапії

24. Вступ до курсу «Основи фітотерапії». Основні відомості про лікарські рослини, дозволені для використання в медичній практиці. Вирощування, заготовка, сушка і зберігання лікарських рослин, календар збору. Вміст біологічно активних речовин в лікарській сировині. Використання лікарських рослин і фітопрепаратів в фізичній реабілітації хворих і постраждалих при найбільш розповсюджених захворювань.

Модуль 9. Основи патології

25. Основи загальної патології. Загальне вчення про патологію та здоров'я. Загальне вчення про хворобу: причини та умови її виникнення, класифікація, перебіг та наслідки хвороб. Вчення про патогенез. Реактивність та резистентність. Роль спадковості та конституції в патології. Механізми поновлення функцій. Компенсаторно-приспосувальні реакції.

Загальна характеристика дистрофій, їх види. Порушення білкового, жирового та вуглеводного обміну. Стромально-судинні дистрофії

26. Типові патологічні процеси. Загальна характеристика запалення. Стадії запалення. Уявлення про фагоцитоз. Симптоми запалення. Форми запалення. Поняття про лихоманку. Етіологія і патогенез лихоманки. Стадії лихоманки. Обмін речовин при лихоманці. Робота органів і систем при лихоманці. Біологічне значення лихоманки. Розлади водно-електролітного обміну (дисгідрії): зневоднення, набряки. Зміни розподілу і обсягу води в організмі людини. Втрати і потреба у воді організму людини в нормі і при патології. Види зневоднення і причини їх розвитку. Патологія периферичного кровообігу: артеріальна гіперемія, тромбоз, емболія, ішемія, венозний застій крові, стаз в мікросудинах. Патологія імунної системи: імунодефіцитні стани, реакції гіперчутливості, алергія, аутоімунні розлади.

27. Типові форми патології серцево-судинної системи. Коронарна недостатність. Розлади серцевого ритму. Серцева недостатність.

28. Типові форми розладів зовнішнього дихання. Типи порушень альвеолярної вентиляції. Порушення перфузії. Порушення вентиляційно-перфузійної відповідності. Порушення дифузії кисню і вуглекислого газу через альвеолярно-капілярну мембрану. Розлади регуляції зовнішнього дихання.

29. Патологія травлення, сечовидільної та ендокринної систем. Типові форми патології органів травлення. Дисфункції стравоходу. Порушення травлення в шлунку. Порушення моторики шлунка і процесів всмоктування. Порушення бар'єрної функції шлунка. Розлади травлення у кишечнику. Печінкова недостатність. Види жовтяниць, механізми їх розвитку.

Етіологія захворювань нирок. Патогенез розладів екскреторної функції нирок. Види ниркової патології. Ниркова недостатність. Уремія. Нефролітіаз. Прояви ниркової патології.

Етіологія і патогенез ендокринних розладів. Етіологія, патогенез, ускладнення цукрового діабету. Ожиріння: форми, етіологія, патогенез, зміна фізіологічних функцій.

Модуль 10. Основи функціональної діагностики

30. Завдання та методи функціональної діагностики. Діагностика функціонального стану інтегративних фізіологічних систем організму.

Методи вимірювання щільності кісткової тканини. Біохімічні маркери кісткового метаболізму. Дослідження рухливості суглобів. Типи порушень рухливості суглобів. Дослідження функції м'язової системи і нервово-м'язового апарату.

Методи функціональної діагностики стану серцево-судинної системи. Електрокардіографія. Холтерівське моніторування ЕКГ серця. Фонокардіографія. Інвазивне електрофізіологічне дослідження. Радіонуклідні методи діагностики. Навантажувальна ехокардіографія. Позитронна емісійна комп'ютерна томографія. Функціональна діагностика стану судин.

Показники вентиляційної здатності легень та методи їх діагностики. Показники газообміну та їх діагностика. Дослідження насичення артеріальної крові киснем. Дослідження функціонального стану дихальної системи за допомогою радіоактивних ізотопів.

Класифікація методів функціональної діагностики стану нервової системи. Електроенцефалографія. Магнітоенцефалографія. Реоенцефалографія. Електронеуроміографія. Метод викликаних потенціалів.

Функціональні методи дослідження дихальної системи в клініці і спорті. Апаратура для дослідження здатності легень та методи їх діагностики.

31. Основні принципи оцінки рівня здоров'я, фізичної робото спроможності та функціональних резервів організму. Поняття про функціональне навантаження. Цілі, завдання, показання та протипоказання до проведення навантажувального тестування. Вимоги, що пред'являються до

проведення навантажувального тестування. Характеристика тестів для дослідження функціональної здатності стану організму. Методики проведення навантажувального тестування.

Поняття про дозоване фізичне навантаження. Велоергометрія: мета проведення, способи дозування навантаження, методика виконання. Тредміл-тест: мета проведення, протоколи дозування навантаження, методика виконання, інтерпретація результатів.

Поняття про здоров'я та його складові. Комплексна оцінка рівня здоров'я. Поняття про рівні здоров'я. Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я.

Модуль 11. Основи рефлексотерапії

32. Вступ до курсу «Основи рефлексотерапії». Теоретичні та практичні основи рефлексотерапії. Показання та протипоказання до рефлексотерапії.

Мікросистеми організму. Прийоми та методи впливу на біологічно активні точки. Правила підбору та поєднання точок акупунктури. Надмірність, недостатність енергії та симптоматика патології меридіанів. Точковий масаж при окремих синдромах та захворюваннях.

Література

1. Современные методы исследования функционального состояния сердечно-сосудистой и дыхательной систем в физической культуре и спорте / Савченко В.Г., Москаленко Н.В., Луковская О.Л., Ковтун А.А.: Учебное пособие. – Днепропетровск: Инновация, 2007. – 92 с.

2. Глоссарий по дисциплине «Основы патологии» для иностранных студентов (учебное пособие) / Составители: Т.В. Майкова, Т.Н. Толстикова, С.Н. Афанасьев. – Днепропетровск, Журфонд, 2014. – 180 с.

3. Клапчук В.В., Пічурін В.В. Методи дослідження серцево-судинної системи при фізичній реабілітації: Метод. Рекомендації до

самостійної роботи студентів з дисципліни «Основи функціональної діагностики». – Дніпропетровськ: ДДіФКіС, 2007. – 23 с.

4. Функциональные пробы в кардиологии / Д.М.Аронов, В.П.Лупанов. – М. : МЕДпресс-информ, 2007. – 3-е изд., перераб. и доп. – 328 с.

5. Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я та превентивна фізична реабілітація: Методичні рекомендації / Клапчук В.В., Самошкін В.В. – ДДіФКіС, 2007. – 38 с.

6. Черкасова В.Г. Методы исследования вегетативной нервной системы: метод. рекомендации / В.Г. Черкасова. - Пермь: Престайм, 2010. – 24 с.

7. Вегетативные расстройства: Клиника, лечение, диагностика. Под ред. А.М. Вейна. – М.: Медицинское информационное агентство, 2003. – 752 с.

8. Майкова Т.В., Толстикова Т. М., С.М. Афанасьев, Глосарій з дисципліни «Основи патології» – Дніпропетровськ.: Медицинское информационное агентство, 2014. – 752 с.

9. Майкова Т.В.Рягузова О.Т. Освітня програма в комплексі фізичної реабілітації хворих на абдомінальне ожиріння. Методичні рекомендації Дніпропетровськ, 2014. – 66 с.

10. Луковська О.Л., Афанасьєва О.С. Корекція та профілактика порушень постави школярів з послабленим слухом. Методичні рекомендації Дніпропетровськ, 2014. – 27 с.

11. Стасюк Т.П., Мельник О.В., Самошкіна А.В. Методичні рекомендації до практичних занять з масажу для студентів Методичні рекомендації Дніпропетровськ, 2014. – 51 с.

12. Майкова Т.В. Бондаренко Т.В. Алгоритмы выполнения функциональных проб: учебно-методическое пособие. Дніпропетровськ, 2013. – 58 с.

12. Епифанов В.А. Лечебная физкультура / В.А.Епифанов. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 567 с.
13. Улащик, В.С., Лукомский, И.В. Общая физиотерапия / В.С. Улащик, И.В. Лукомский. Минск, 2003. – 520 с.
14. Каленчиц Т.И. Реабилитация больных сердечно-сосудистыми заболеваниями: учебно-методическое пособие /Т.И.Каленчиц [и др.]. Минск, 2005. – 33 с.
15. Багель, Г.Е. Массаж в клинике внутренних болезней: учебно-методическое пособие / Г.Е.Багель [и др.]. Минск, 2002. – 33 с.
16. Марченко О.К. Основы физической реабилитации: Учебное пособие. /О.К Марченко. – К.: Олімп.лит., 2012. – 528 с.
17. Медицинская реабилитация: Руководство для врачей / Под ред. В.А.Епифанова. – М.: МЕД пресс-информ. – 2005. – 328 с.
18. Мухін В.М. Фізична реабілітація: Підручник. Видання 2-ге. - Київ: Олімпійська література. – 2005. – 471 с.
19. Буков Ю.А. Основы физической реабилитации: Учебное пособие. – Изд. 2-е. – Симферополь. – ТНУ: 2004. – 191 с.
20. Физиотерапия и курортология /Под ред Боголюбова. Книга в 3 томах.-М.: Издательство БИНОМ, 2006. – 408 с.
21. Основы реабилитации для медицинских колледжей: Учебное пособие / Под общей ред. Б.В. Кабарухина. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д: Финикс. – 2005. – 745 с.
22. Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник / Порада А.М., Солодовник О.В., Прокопчук Н.Є. – Київ: Медицина. – 2006. – 248 с.